

Paweł Siłakowski

Stowarzyszenie MONAR, Poradnia Profilaktyki, Leczenia i
Terapii Uzależnień w Warszawie – Hoża 57

pueblo@autograf.pl

Redukcja Szkód i Ryzyka

- Jak sama nazwa wskazuje strategia ta skupia się na minimalizowaniu ryzyka i/lub szkód związanych z konkretnym zachowaniem
- Idąc tym tropem możemy zaobserwować, że strategia ta jest obecna w życiu codziennym

Redukcja Szkód i Ryzyka

- Najlepiej znanym społecznie oddziaływaniem w jej obszarze jest np. przepis dotyczący zapinania pasów podczas jazdy samochodem, włączanie świateł mijania przez cały rok, systemy poduszek powietrznych, czy ograniczenia prędkości

- Wychodząc z szerokiego kontekstu społecznego można uznać, że podobnie jak fakt, że samochody były są i będą, traktuje się wypadki
- Analogicznie do tego wyprowadzić można stwierdzenie, że świat bez substancji psychoaktywnych jest idyllą, bo te były są i będą

- W obrębie redukcji szkód zakłada się obecność narkotyków oraz ich neutralność samą w sobie, tzn. nie narkotyki są złe, tylko zachowanie i sytuacje, które wiążą się pośrednio i bezpośrednio z ich używaniem
- Redukcja szkód to wszelkie działania mające na celu zminimalizowanie szkodliwych wzorów używania substancji psychoaktywnych, redukowanie szkód związanych z ich używaniem na płaszczyźnie społecznej i zdrowotnej, przeciwdziałanie zgonom związanym z używaniem

- W każdej społeczności, gdzie istnieje dostęp do środków psychoaktywnych, ich używanie niemedyczne jest nieuniknione
- Używanie środków psychoaktywnych w celach niemedycznych zawsze powoduje określone szkody indywidualne i społeczne, w sferze zdrowotnej, materialnej i socjalnej
- Polityka w sferze używania substancji psychoaktywnych musi być pragmatyczna. Całkowita abstynencja narkotykowa jest celem idealistycznym, należy podejmować działania mające na celu np. ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV

- Osoby używające środków psychoaktywnych są integralną częścią społeczeństwa, wobec tego powinny być również objęte opieką zdrowotną, co wymaga działań integracyjnych a nie izolacji
- Zmniejszenie szkód społecznych i indywidualnych związanych z używaniem środków psychoaktywnych powinno obejmować różnorodne działania interwencyjne m. in. sprawowanie opieki medycznej nad osobami używającymi substancji psychoaktywnych, zmniejszenie liczby osób, które mogłyby sięgać po narkotyki, umożliwienie osobom używającym subst. psychoakt. zmiany sposobu przyjmowania narkotyków na bezpieczniejszy.

Co jest redukowane

- Wszystkie działania w tym podejściu koncentrują się na minimalizacji szkód i/lub ryzyka związanego z używaniem substancji na płaszczyznach:
 - Zdrowotnej
 - Ekonomicznej
 - Społecznej
- Na poziomie
 - Indywidualnym
 - Środowiskowym
 - Społecznym
- Oddziałującym na:
 - Osoby używające
 - Ich rodziny
 - społeczeństwo

Redukcja szkód - filary podejścia

- Skupienie na bieżącej sytuacji osoby używającej
- Akceptacja faktu obecności i dostępności substancji psychoaktywnych
- Abstynencja nie zawsze, w danym momencie jest najlepszym i najważniejszym rozwiązaniem
- Osoba używająca ma swoje prawa i może być partnerem w doborze oddziaływań oraz podczas ich trwania - kontraktowania i rekontraktowania
- Osoba używająca może podejmować decyzję i kierować się chęcią zmiany zachowań

- Istnieją bezpieczniejsze sposoby przyjmowania substancji psychoaktywnych
- Towarzyszenie osobie używającej w diagnozowaniu, nazywaniu problemu i szukaniu wspólnie satysfakcjonujących rozwiązań
- Oddziaływania skierowane do rodzin i bliskich osoby używającej, diagnoza środowiskowa
- Podtrzymywanie stałego kontaktu z osobą używającą
- Peer edukacja
- Każda pozytywna zmiana zachowania traktowana jest jak sukces

Sposoby oddziaływań

- Edukacja dotycząca chorób zakaźnych (HIV, HCV, HBV, HAV, STI)
- Edukacja dotycząca bezpieczniejszych sposobów przyjmowania substancji psychoaktywnych
- Rzetelna edukacja dotycząca substancji psychoaktywnych
- Programy substytucyjne dla użytkowników opioidów
- Programy outreach (streetworking, partyworking, networking/webworking)

Redukcja szkód w obszarze psychoterapii

- Można pokusić się o wniosek, że psychoterapia sama w sobie spełnia kryteria redukcji szkód, tzn.:
 - zachowuje poszanowanie dla pacjenta
 - jest podróżą partnerską
 - polega na obserwacji zachowań, analizowaniu ich i rozpoznawaniu dążeń pacjenta
 - formułuje wspólne cele

Redukcja szkód w obszarze psychoterapii

- Głównym wpływem, odniesieniem jest psychoanaliza i jej rozumienie używania, uzależnienia
- Włączanie różnych oddziaływań, zaczerpniętych z innych nurtów
- Głównym celem jest poszerzanie pola widzenia, badania i rozumienia siebie przez pacjenta

Redukcja szkód w obszarze psychoterapii

- Realizowana indywidualnie
- Realizowana grupowo

Redukcja szkód w obszarze psychoterapii - sposoby i metody oddziaływań

- Jest metodą integrującą wiele podejść, składową:
 - myśli psychoanalitycznej
 - dialogu motywującego
 - strategii kontroli, redukowania używania substancji
 - brak umowy na abstynencję

Reintegracja

- Ważnym punktem w myśli o redukcji szkód, oddziaływaniach na niej skoncentrowanych jest kontynuacja systemu wsparcia realizowana poprzez reintegrację

Reintegracja - obszary

- Zapewnienie płynności oddziaływań pomocowych:
 - Grupy wsparcia
 - Warsztaty umiejętności interpersonalnych społecznych
 - Wsparcie socjalne
 - Alternatywne formy spędzania czasu wolnego
 - Doradztwo zawodowe, wsparcie na rynku pracy

Reintegracja - obszary

- grupy terapeutyczne
- psychoterapia indywidualna
- Ważnym jest aby odciążenia były skierowane bezpośrednio do odbiorców a także ich rodzin i/lub bliskich